

Rožupē ir dzīvs izešanas prieks

- Līvānu novada Rožupes pagasta kultūras nama direktore **Valija Vaivode**, viena no konkursa «Radoša sieviete laukos» laureātēm.

Foto: M.Rukosujevs

Šogad aprit 21 gads, kopš Līvānu novada Rožupes pagasta kultūras dzīvi vada **Valija Vaivode**. Tagad Valija ar smaidu atceras, cik ļoti toreiz, kad jaunais skuķēns pēc vidusskolas beigšanas uz pusslodzi sācis strādāt kultūras namā, to negribējusi mamma. Vēlējusies meitu redzēt tālāk skolojoties. Taču gāja laiks, un jau kā kultūras darbinieka garozaino maizi izmēģinājis un par labu esam to atzinis cilvēks, Valija iestājās kultūras darbinieku tehnikumā. Pēc tā absolvēšanas viņa studēja konservatorijā, tā sauktajā Daugavpils kursā.

Daudz piedzīvojumu un daudz pārdzīvojumu, tagad nostrādātos gadus raksturo Valija. Sevišķi sākumā, kad trūcis pieredzes, bet lietā likta jaunības degsme, entuziasms un darbaprieks. Dibināts deju kolektīvs, vokālais un folkloras ansamblis. Tomēr strādāšana bija daudz vienkāršāka, jo kolhozu vadība tajos laikos līdztekus ražošanai bija spiesta izrādīt rūpes arī par cilvēku kulturālu atpūtu. No otras puses rokas bija sasaistītas, jo katra sarīkojuma scenārijs bija jā sagatavo iepriekš un jāapstiprina dažādās augstākstāvošās instancēs.

Pirmajos gados pēc neatkarības atgūšanas kultūras darbā laukos klājās grūti. Neviens neuzņēmās rūpes par materiālajiem izdevumiem, bez kā šajā darbā neiztikt. Cilvēkiem nebija izešanas prieka, saka Valija, viņi noslēdzās un ierāvās savā kaktiņā. Rožupes pagastā līdz pat deviņdesmito gadu vidum pasākumos kultūras namā bija maz apmeklētāju. Savā ziņā to ietekmēja arī tas, ka cilvēki iegādājās līdz tam nebijušu aparatūru, un mājās parādījās video, satelītu «šķīvji» uz jumtiem, kļuva pieejamas līdz tam neredzētas televīzijas programmas. Bet tagad ir atkal pienācis periods, kad cilvēkiem apnicis būt mājas vientulībā ar televizoru, darbi vairāk vai mazāk tiek apdarīti un gribas iziet sabiedrībā.

Pašlaik Rožupes pagastā darbojas septiņi pašdarbības kolektīvi. Divi ir bērnu: popgrupa un bērnu sporta deju grupa. Pieaugušie iesaistīti vidējās paaudzes deju kolektīvā, jauktajā vokālajā ansablī, folkloras kopā, drāmas grupā, daiļlasītāju grupā. Bet visjaunākais un priekš sirds — pērnā gada nogalē dzimušais sieviešu klubiņš. Pavisam kopā šajos kolektīvos darbojas 125 dalībnieki.

Rožupes deļotāji ir piedalījušies pēc kārtas trijos lielajos dziesmu svētkos, skatēs un citos pasākumos. Vienmēr ar pagasta padomes nodrošinātu transportu. Atmiņā palicis pērnā gada fantastiskais brauciens uz Kuldīgu, uz trešo Latvijas vidējas deju paaudzes salidojumu. Par pagasta padomes līdzekļiem top tērpi vokālajam ansamblim. Vairāk vai mazāk tiek apmaksāts pulciņu vadītāju darbs. Savukārt sieviešu klubiņa dalībnieces pašas apmaksā savus izdevumus vai nu par izbraukumu, vai par lektora uzaicināšanu un tamlīdzīgi. Bet to nu gan Valija skaidri zina, ka jau gada sākumā viņai jāsaprot tāme visiem togad paredzētajiem pasākumiem. Pagasta padome, apstiprinot jauno budžetu, apstiprina arī kultūras darbam nepieciešamos izdevumus.

Kultūras patērētāji, ja tā var teikt, pēc Valijas novērojumiem dalās divās daļās. Ļoti daudz apmeklētāju ir diskotēkās. Man likās, ka diskotēku ēra varētu būt pāri, spriež Valija, tomēr pēc tām ir pieprasījums. Otrās iedzīvotāju daļas vidū liela piekrišana ir tā sauktajām galdiņballēm. Tās notiek Ziemassvētkos, pēc Jurgu gadatirgus, Mārtiņdienā un citās ar latviešu gadskārtu ierāšām saistītās svinamdienās un bieži vien ir reizē ar savu pašdarbnieku vai uzaicinātu mākslinieku koncertu. Uz šādiem sarīkojumiem labprāt nāk tie, par kuriem saka: «Tiem, kam pāri divdesmit...». Šogad Rožupē jau septīto gadu pēc kārtas notiks Jurgu gadatirgus, un šis skaits liecina, ka apmeklētāju tajā netrūkst. Tā nav tikai vienkārša pārdošana un pirkšana, bet katru reizi ar kultūras darbinieku izdomu pārvēršas par svētkiem. Piemēram, pagājušajā gadā bija uzaicināti piedalīties visi Ziemeļlatgales folkloras ansambļi. Visvairāk apmeklētais sarīkojums no tiem, kas pārsniedz pagasta robežas, Rožupē ir kāzu muzikantu saiets, un šogad tas notiks jau piekto reizi. Tikai pagasta iedzīvotājiem domāto sarīkojumu vidū jāpiemin Mārtiņa diena, kas ir svinīgs zemnieku darbu cikla noslēgums. Mātes dienas svinības. Bērniības svētki. Bet vislielākais akcents tiek likts uz kārtīgu jāņošanu. Tā parasti tiek rīkota dienu iepriekš, un vinnēts tiek ar to, ka rožupiešu līgošanā nekad nelīstot lietūs. Bet tas pa jokam, īstenībā šis vakars pulcinot ļoti daudz cilvēku, tas esot arī kā atskaites punkts visa gada darbam. Piedalās visi pašdarbības kolektīvi, ir plaša programma un liela balle.

Tas nemitīgi ir radošs darbs, no cilvēka paņem daudz, un brīžiem ir tā, ka pagurst gan sirds, gan prāts, gan rokas, gan domas, un vairs nevar saprast, ko jaunu izdomāt, rezumējumu par kultūras darbinieka ikdienu saka Valija Vaivode. Šajā darbā noteikti vajadzīgs ģimenes atbalsts. Darbs ir vakaros, brīvdienās un svētku dienās, un, ja ģimene nespēs to saprast, kultūras darbiniekam būs smagi. Valijas ģimene ir četrpadsmitgadīgais Māris, trīspadsmitgadīgais Jurgis un deviņgadīgā Marta. Māris un Marta mācās mūzikas skolā, Jurgis vairāk pievērsies sportam. Vīrs Jānis kopj zemnieku saimniecību, un vēl Valijas stiprā aizmugure, kamēr bērni bija maziņi un aprūpējami, kā arī tagad, ir vīra vecāki. Kas vajadzīgs, lai kultūras darbinieks būtu laimīgs? Uz to Valija smeļot atbild, ka skaists kultūras nams un daudz naudas. Kultūras nams Rožupē ir neliels, un slavenības, uz kuru uzstāšanos ierastos vairāki simti skatītāju, nemaz nevar atļauties ciemos aicināt. Šogad paredzēts tā remonts. Lielas cerības vēltītas estrādes un tās apkārtnes pilnīgai sakārtošanai.